

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 7

Fylke: Nordalund

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Graavnin

Emne: Skav

Bygdelag:

Oppskr. av: Knut L. Dale

Gard: Dale

(adresse): Graavnin

G.nr. 98 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. For det overle eller eige røynsle

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1 Her i Graavnin sejer ein noar det mest forlite trøy: At dei omå marka.

2 Det som var mest nytta var skav og brot. Brot var dei ønske kviærne av raim, asp, ask og selja. Framtil for kring 100 aar sidan, brukte folk bjørkeris til for. Dei hadde notho dei kalla risnætt eller som eg har høyrst var det helst yngre dyr (jeldkviest) dei jora med ris. (Særlig helst bjørkeris.)

3 Kvitid. Skjev jorkid. Skav partis. Skava.

4 Ja, absolutt for. Like til for 30-40 aar sidan var det vanlegt og skava, sjølv om det var godt joraar.

5 Det som var mest nytta til skav var asp, raim og ask om vinkleren. Skav var like nytta til skav; men om vaaren eller om var lagga (byrja verla græn) daa brukte folk og almra. Det var netna som eit stort gode fra ein gard, der det var mōgda av almra. Dei brukte og skuva almra, hogde ikkje treet av ved rota, men 2-3 m opp fra jorda. Der vats daa fram mange reiningar

5+

lilegrand ordanfór der den var avhögd.
10-12 aar seinare künde ein fraa myll
lag sküva alomn (hogga reiningame) og fraa
denne onöden varð det meir fót.

Her finst endaa i skogen ein og annan
gamal almestüven og sjaa; men ma
ser det út til at det er stútt med alninga
og den síste gamle stüven ligg vel
smart ikall. Slom var den beste mark
og den som var smarast og firna. Bortu
var lett og flakkja av, den kalla ein bast
Ein del bast samantünda varð kalla
ei bastatüsta. Bastu varð hogde i 5-ötina,
lengd fór dei gav krotúra dei.

7

Her heiter rimet: Vinu velle
Tilja svelte
Rannu för (jöder)
Slomun gör (jöder)

8

Skave varð best gjue til kyr og saen
og fór det mesta heile vintheru framper
Tija oss var det vanlegt og gjua det síste
maetel om kneidun. Skav var trygg og
oss var lite brúka her.

9

Det var vanleg meining at skav
av rannu og björk; men berleg alom
gav finst smör. Derimot osprekav
gove einsarta, varð det best sjame
og kvit smör.

10

Var mykje i brúk og kasta i hop marka
om trauskun. Slom bragt falk mark
av grönur fortile bray, hogde dei heile
vintheru framper. Tisjavpök skav dei.
Skön bjeldun at vepök kom varð aukett.

11

Ha reisa fraa markastog.

12

Mark. Men mako skarre tre som varð

- 12 Skavne, var kalla markastrangar.
- 13 Orddel: Marka var brú i byggda brúka om det sam vedkom skogen.
- 14 Sjálve arbeidit med og brúka mark or skogen var ikkje uttara som voko súrl arbeid. For annlag 100-150 aar tidan var stikem i brútt og brúka ei markakyrd paa fastande jarla langfredag. Det er fortalt at oldemor mi Jorunnor Espeland född 1790 gjell samar med mannfalka til skogs eller markakyrd langfredag morgon.
- 15 Eyrst paa vintrenen jaurvatt inne i Hova, seinare ute paa tinnel eller i skjyktja.
- 16 Skavlja til smaa mark og bandakniv til markastrangar, ein halustilun lja med ei kappilla eller so vava rúordt kjattit paa ljaum som bandtak - var mest i-brútt. Sjónskeljaum var sjálvsagt brútt iortil slipestikemur kom - annlag 1860-65
- 17 Smaa mark var vanleg skave iome i brú. Det var oftast kveldsarbeid. Eit stort fang for kvelden var born innor, saa varl smaaquisterne bozzen av med äks. Kuista dei stykt, det vil helst segja ikkje bozz like innor-til legger (paa markapinnann) varl det att ein kúl. Det hülle daa og Kuista stútarav. Ein krakk paa annlag 1.25 m lang (voko kartare ein ein kúndlakrakk) med ein pioner oppaa, som dei selle skavljóm framfor

Sj. 10.
AR

- 17+ Dei held saa Ljaam med högre hand
saalis at yste enden av Ljaam ställa
seg til primären paa Kratten, drog saa
spræket med vinste. Eyest stov dei
halve lengda av spræket, bylle saa vide
og stov lidnaende den andre halvdel.
Skorvork og besjæved vart aflatt
skave ved by leggja det oppi iin
sagetkradd og med bændkriv.
- 18 Den dei ikkje bradde skavkradd
var vel mest vanlegt og bruka
sengekalper. Endet skavvel har eg
aldri høyrst her i bygda.
- 19 Dei smalle halda skavljaam slik
att egga fylgde vedur paa skavtjeyppur
vart det formykje ved paa stov =
blakkvorn, var krätura ikkje vilke
(bruga) paa det.
- 20 Skark.
- 21 Skav, somlikarne kalla iin Pikel.
(eller pettel)
- 22 Vedur av somvork paa lag 1 alen 60-65 cm.
- 23 Naar tjeppene er skavne kallar iin
dei for spræk - sprækje.
- 24 Skav av somvork lika krätura
best, av skorvork vart skave grove
og det vart ikkje^{et} saa godt.
- 25 Det vanlegaste og bruka sprækje
til båndskred
- 26 Etker det kjestkapp eg har til det
er det no heilt stult paa skavinga. Det
har minke somvork i end i lengre tid - 25-30 år.
Ein og annan kame vel endaa alna
om vaaren i ein kvipstak.